

ДОСВІД РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО БІЗНЕСУ РОЗВИНУТИХ КРАЇН ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Кащук К.М., к.е.н., асистент

Житомирський державний університет ім. І. Франка

Інтенсивне та екстенсивне економічне зростання передбачає збільшення обсягів виробництва, що негативно позначається на стані довкілля внаслідок збільшення викидів промисловими підприємствами, що призводить до забруднення атмосфери. Тому Міжнародна комісія з навколишнього середовища та розвитку у 1987 р. запровадила нову концепцію існування людства – сталий розвиток. Ця концепція покликана стимулювати економічне зростання країн світу одночасно з покращення екологічної якості продукції та збереження навколишнього середовища. Одним з найвагоміших інструментів реалізації цієї концепції є зелений бізнес, який набув у розвинутих країнах широкого застосування. В умовах глобальної зміни клімату, посилення нестачі природних ресурсів та зростання цін на них, а також подальшого зростання населення ведеться гостра дискусія щодо поглядів на "зелену економіку" та шляхів переходу до неї.

Так, Японія є прикладом держави, успішно рухається по шляху до моделі сталого розвитку, поєднуючи інтереси економіки і екології. «Зелені» технології і екологічні інновації є важливими інструментами для досягнення цілей екологічної політики країни. На сьогоднішній день в Японії сформована і функціонує налагоджена система розробки і впровадження технологій екологічного розвитку, яка складається з державних програм і відповідних ініціатив бізнесу і населення. Основними напрямками політики Японії в області екологічних інновацій є перш за все:

- низьковуглецеве виробництво енергії та її раціональне споживання;
- енергоефективність;
- замкнутий безвідходний цикл виробництва і споживання;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- просування екологічних товарів.

Розвиток цих напрямків дозволяє Японії зберігати конкурентні переваги на швидко зростаючих глобальних ринках «зелених» технологій.

Німецька держава створює необхідні рамкові умови і стимул-реакції для екологічних інновацій і розвитку інтернаціональної конкурентоздатної зеленої індустрії і зеленого бізнесу. Прийнято екологічне законодавство, яке безперервно удосконалюється. У тісному союзі діє екологічна і

інвестиційна політики, які наближаються до завдань екологічної промислової політики. Створюються інноваційні і інвестиційні стимули для розширення зеленого бізнесу. Поєднання безлічі регулюючих і ринкових екологічних інструментів держави служить для заохочення впровадження екологічних інновацій.

Таким чином підкріплюється пропозиція інноваційних продуктів і технологій і створюється додатковий попит. Метою заохочувального державного фінансування досліджень є трансферт технології і поширення ефективних і екологічно безпечних технологій, а також створення і освоєння нових ринків. Найбільший вклад в загальні макроекономічні витрати на охорону довкілля у розмірі 1,4% валового внутрішнього продукту несуть державні і приватизовані (колишні державні) підприємства – в цілому близько 80 %, на виробничий сектор припадає лише 20 % [10; с. 10].

В Республіці Казахстан напрямок «зеленого зростання» включає в себе такі інструменти, як екологічно чисті державні закупівлі; оцінку життєвого циклу товарів і управління, що засноване на попиті і враховує тенденції сталого споживання; стимулювання сталого використання ресурсів і підвищення інтересу до чистого виробництва за допомогою повторного використання та утилізації відходів. З цим механізмом «зеленого зростання» тісно пов'язаний розвиток «зеленого бізнесу», який орієнтований на стале використання поновлюваних природних ресурсів, випуск екологічно чистої продукції, використання маловідходних і ресурсозберігаючих технологій. Як правило, компанії, що реалізують політику «зеленого бізнесу» мають позитивний імідж на світових ринках, їх продукція відрізняється високою інноваційністю та, відповідно, конкурентоспроможністю. Розвитку зеленого бізнесу сприяють також різні форми державно-приватного партнерства, в т. ч. екологічного партнерства, які в даний час стрімко розвиваються і знаходять підтримку у приватних і громадських інститутах таких, як банки, страхові компанії тощо. Дана ініціатива уряду країни знаходить підтримку у населення, оскільки сприяє не тільки зниженню бідності, а й захисту навколишнього середовища.

В Україні інформація про розмір «зеленого» бізнесу фактично відсутня та є дуже складною для обрахунку. По-перше, не існує систем збору

статистичної інформації стосовно відслідковування розвитку цього інноваційного сектору, що швидко розвивається. По-друге, спроби дослідити розмір сектору стикаються із відсутністю належної класифікації економічних видів діяльності. Тим не менше, Україна має величезний потенціал для розвитку вказаного бізнесу. Теперішній стан із застарілими технологіями, нагальною необхідністю скорочення ресурсної та енергетичної залежності основних галузей промисловості країни дозволяє давати оцінки потенціалу зелених послуг та технологій у більше, ніж в 120 млрд. євро.

Висновки. Таким чином, впровадження та ведення «зеленого бізнесу» це успішний ринковий напрямок, що дозволяє представникам бізнесу підвищувати свою конкурентоспроможність за рахунок підвищення ефективності через інструменти «зеленого зростання». Розвиток «зеленого бізнесу» досягається шляхом надання податкових пільг, пом'якшення адміністративних бар'єрів для стимулювання підприємців до впровадження екологічно чистих технологій у виробництво і випуск екологічно безпечної продукції. Відзначимо, що комерційні та державні компанії провідних країн світу стикаються зі схожими проблемами в застосуванні політики «зеленого бізнесу», які можуть бути представлені, як:

- розподіл капіталу між короткостроковим отриманням прибутку і довгостроковими інвестиціями в розвиток;
- невірне уявлення підприємців, включаючи власників акцій і керуючих, що «зелені стратегії» є вирішальними, але не для сьогодення, а для майбутніх поколінь;
- розвиток стратегій стійкості, включаючи моніторинг;
- створення системи управління, яка дозволяє збільшувати прибутковість компанії швидше, ніж зростатимуть витрати на зелений розвиток бізнесу і аудиторські послуги.

В цілому, «зелений бізнес» і стійке споживання є основними елементами в підвищенні добробуту населення і захисту навколишнього середовища. Важливим інструментом «зеленого зростання» є формування стійкої виробничої і соціальної інфраструктури, що дозволяє раціонально використовувати природні ресурси для того, щоб майбутні покоління не відчували нестачі в даних ресурсах.

Для успішного функціонування «зеленого» бізнесу в Україні потрібне його державне стимулювання, а не навпаки, коли екологічно шкідливі галузі, такі як вуглевидобування, металургія субсидуються з держбюджету. Компанії для започаткування «зеленого» бізнесу потребують дешевих кредитів і податкових пільг. Окрім цього, важливо підвищити екологічний податок, створити належну нормативно-правову базу та стандарти, зробити прозорою систему ціно- та тарифоутворення енергоносіїв. Вказані пропозиції стимулюватимуть підприємства використовувати у своїй діяльності «зелені» технології, що дасть змогу підвищити конкурентоздатність вітчизняних товарів на світовому ринку.

Література

1. Глосарій зеленого бізнесу: українсько-німецько-російсько-англійський / Базилевич В., Вальтер Д., Хартманн В., Нойманн В. та ін.; наук.ред. Базилевич В., Вальтер Д. К.: Знання, 2010. 518 с.
2. Capozza I. Greening Growth in Japan, Environment Working Papers. [Електронний ресурс] / OECD Publishing, 2011, no. 28. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/5kggc0rpw551-en>
3. Contribution of Science and Technology to Future Society- Summary on the 9th Science and Technology Foresight. [Електронний ресурс] / NISTEP, 2010. – Режим доступу: <http://data.nistep.go.jp/dspace/handle/11035/1183>
4. Economic and Fiscal Reform 2007 - Basic Policies. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www5.cao.go.jp/keizai-shimon/english/publication/pdf/070628_basic_policies_summary.pdf

ОЦІНКА ТА ЗМЕНШЕННЯ РЕСУРСОЄМНОСТІ ХІМІЧНИХ ВИРОБНИЦТВ

Корчуганова О.М., к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сьогодні суспільство зіштовхується з проблемами обмежених ресурсів, зростаючою чисельністю населення, і пов'язаних з цим збільшенням рівня споживання та забруднення і деградації здоров'я людей та екосистем. Такі виклики сучасності потребують інноваційного підходу та розвитку шляхів сталого розвитку промислових підприємств.

Можна виділити кілька основних груп методів оцінювання прогресу на шляху до сталого розвитку застосовуваних у промисловості, серед них вагомими є різні методи аналізу матеріальних, енергетичних й інформаційних потоків, задіяних у виробництві окремої продукції [1]. Розглядання процесів у вигляді ресурсних циклів дозволяє